

ΧΕΔΡΕ ΡΟΥΖ

Τ Ο

Εμπνευσμένο
από τη
ΜΑΡΙΝΑ
ΑΜΠΡΑΜΟΒΙΤΣ

Μ Ο Υ Σ Ε Ι Ο

Τ Η Σ

Μετάφραση:
Βάσια
Τζανακάκη

Σ Υ Γ Χ Ρ Ο Ν Η Σ

Α Γ Α Π Η Σ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: THE MUSEUM OF MODERN LOVE

Από τις Εκδόσεις Allen & Unwin, Αυστραλία 2016

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Το μουσείο της σύγχρονης αγάπης**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Heather Rose

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Βάσια Τζανακάκη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Δημήτρης Πήχας

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Δημήτρης Χαροκόπος

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου, Βάσω Βύρρα

© Heather Rose, 2016

© Εικόνες εξωφύλλου: Sandy Cull, gogoGingko

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση: Ιανουάριος 2019

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2697-6

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2698-3

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΧΕΔΡ ΡΟΥΖ

*Μετάφραση:
Βάσια Τζανακάκη*

*Στον Ντέιβιντ
και τη Μαρίνα
και σε όλους τους ανθρώπους της τέχνης*

**ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΦΤΑ ΒΗΜΑΤΑ
ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΡΟΤΖΕΚΤ:**

1. ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ
2. ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
3. ΥΠΟΤΑΓΗ
4. ΔΟΥΛΕΙΑ
5. ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗ
6. ΘΑΡΡΟΣ
7. ΤΟ ΧΑΡΙΣΜΑ

ΜΑΡΙΝΑ ΑΜΠΡΑΜΟΒΙΤΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

*Η ζωή εξοντώνει και συντρίβει την ψυχή,
ενώ η τέχνη σου θυμίζει ότι έχεις ψυχή.*

ΣΤΕΛΛΑ ΑΝΤΛΕΡ

Δεν ήταν ο πρώτος μου μουσικός ο Άρχι Λέβιν. Ούτε ο λιγότερο πετυχημένος μου. Στην ηλικία του οι δυνατότητες, σε γενικές γραμμές, είτε χαραμίζονται είτε πραγματώνονται. Αλλά αυτή δεν είναι μια ιστορία για δυνατότητες. Είναι μια ιστορία για μια σύγκλιση. Αυτά τα πράγματα είναι πιο σπάνια απ' ό,τι νομίζει κανείς. Οι συμπτώσεις, έχω ακούσει, είναι ο διακριτικός τρόπος του Θεού. Αλλά η σύγκλιση είναι κάτι περισσότερο. Είναι κάτι που, άπαξ και τεθεί σε κίνηση, οι συνέπειές του είναι άγνωστες. Είναι μια ανθρώπινη συνθήκη το να εκπλήσσεσαι εκ των υστέρων. Εγώ πάντα έβρισκα την προνοητικότητα πολύ πιο χρήσιμη.

Είναι άνοιξη του 2010· και από τους καλλιτέχνες μου μία είναι απασχολημένη σε μια γκαλερί στη Νέα Υόρκη. Όχι στο MET, ούτε στο Γκούγκενχάϊμ, παρόλο που είναι ήρεμη και ανατρεπτική. Όχι, η γκαλερί της καλλιτέχνιδάς μου είναι ένα λευκό κουτί. Είναι προφανές ότι μέσα σ' εκείνο το κουτί συμβαίνουν πολλά, ενδιαφέροντα και ζωντανά. Αλλά πριν περάσουμε σ' αυτό, να σας περιγράψω το σκηνικό.

Σε κάθε πλευρά αυτής της μεγάλης πόλης υπάρχει ένα ποτάμι, και ο ήλιος ανατέλλει πάνω από το ένα και δύει πίσω από το άλλο. Εκεί όπου βελανιδιές, πεύκα και έλατα κάποτε έστεκαν πλάι σε λίμνες και ρυάκια, τώρα λεωφόροι κυλάνε προς Βορρά και Νότο και τις διασχίζουν δρόμοι που εκτείνονταν κατά κύριο λόγο προς Ανατολή και Δύση. Τα βουνά έχουν ισοπεδωθεί, οι λίμνες έχουν αποστραγγιστεί. Τα κίτριά δημιουργούν το πιο γνώριμο ουράνιο τοπίο του σύγχρονου κόσμου.

Οι δρόμοι είναι γεμάτοι ανθρώπους και σκύλους, το μετρό μουγκρίζει και τα κίτρινα ταξί κορνάρουν μέρα-νύχτα. Όπως τις προηγούμενες δεκαετίες, οι άνθρωποι συμβιβάζονται με την τρέλα των επενδύσεών τους και την ανικανότητα της κυβέρνησής τους. Οι μισθοί είναι χαμηλοί, χαμηλοκάβαλα τα τζιν. Το να είσαι αδύνατη είναι στη μόδα, αλλά είναι φυσιολογικό και το να είσαι χοντρή. Η ζωή είναι ακριβή, και η πιο ακριβή υπόθεση είναι αν αρρωστήσεις. Υπάρχει μια αίσθηση ότι παραμονεύει ένα χάος όσον αφορά το κλίμα, το νόμισμα, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και τη συμβίωση στον κόσμο. Σε ατομικό επίπεδο, οι περισσότεροι άνθρωποι εξακολουθούν να θέλουν να δείχνουν ωραίοι και να μυρίζουν όμορφα, να έχουν φίλους, να ζουν άνετα, να βγάζουν λεφτά, να νιώθουν ότι τους αγαπούν, να απολαμβάνουν το σεξ και να μην πεθαίνουν πριν την ώρα τους.

Έτσι φτάνουμε στον Άρκι Λέβιν. Θα ήθελε να πιστεύει ότι ξεχωρίζει από τη σάρκα και τη μάρα, απομονωμένος στο εκλεκτό μουσικό μυαλό του. Το πίστευε μέχρι πρόσφατα, όσο δεν τον άγγιζαν τα συνηθισμένα βάσανα, χάρη στα χρόνια καλού φαγητού, καλού κρασιού και καλών ταινιών, ή επειδή είχε καλούς γιατρούς, μια καλή γυναίκα να τον αγαπάει, την τύχη να έχει καλά γονίδια, και, γενικά, επειδή ζούσε μια αβλαβή και αθώα ζωή.

Είναι 1η Απριλίου, όμως ο Λέβιν, στο διαμέρισμά του στην πλατεία Ουάσινγκτον, αγνοεί την ημερομηνία και τις χιουμοριστικές συνδηλώσεις της. Αν κάποιος του έκανε φάρσα σήμερα το πρωί, θα σάστιζε – μάλλον για ώρες. Ο πρωινός ήλιος πλημμυρίζει το ρετιρέ. Η Ρίγκμπι, μια γκριζα γάτα σαν φλοκάτη, είναι ξαπλωμένη ανάσκελα στον καναπέ με τα πατουσάκια της τεττωμένα ψηλά πάνω από το κεφάλι της. Ο Λέβιν, πάλι, είναι σκυμμένος μπροστά πάνω σε ένα πιάνο Steinway, Μοντέλο Β, τα δάχτυλά του αγγίζουν αθόρυβα τα πλήκτρα. Είναι τόσο ακίνητος, που θα μπορούσε να είναι μαριονέτα που περιμένει το πρώτο τίναγμα του σπάγκου. Στην πραγματικότητα, περιμένει μια ιδέα. Εκεί συνήθως μπαίνω εγώ, αλλά ο Λέβιν δεν είναι ο

εαυτός του εδώ και πολλούς μήνες. Για να γράψει μουσική, πρέπει να υπερπηδήσει ένα αδιέξοδο διαλυμένων ονειρών. Κάθε φορά που ετοιμάζεται για το άλμα, δεν τα καταφέρνει.

Ο Λέβιν κι εγώ γνωριζόμαστε πολύ καιρό· κι όταν είναι έτσι, μπορεί να γίνει απλησίαστος, τόσο δεμένος στον τροχό της μνήμης, που ξεχνάει ότι έχει επιλογές. Τι θυμάται τώρα; Α, ναι, το κινηματογραφικό δείπνο το προηγούμενο βράδυ.

Περίμενε ερωτήσεις. Γι' αυτό απέφευγε τους πάντες, ενώ είχε να πάει σε εκδήλωση από τον Δεκέμβριο. Ήταν ακόμα πολύ φρέσκο. Πολύ δύσκολο. Για τον ίδιο λόγο αγνοούσε e-mails, απέφευγε τηλεφωνήματα και στο τέλος έβγαλε τον τηλεφωνητή απ' την πρίζα, τον Φεβρουάριο, έπειτα από ένα μήνυμα που τον αναστάτωσε ιδιαίτερα.

Κι έπειτα, το προηγούμενο βράδυ, ζώντας έναν πραγματικό εφιάλτη, τον είχαν πιάσει τρεις στη μια άκρη της αίθουσας και τον έψελναν, τον κατσάδιαζαν. Εξωφρενικοί ισχυρισμοί για εγκατάλειψη και ανευθυνότητα.

«Δεν καταλαβαίνετε ότι δεν είχα επιλογή;» τους είχε πει.

«Είσαι ο άντρας της. Αν συνέβαινε το αντίστροφο...»

«Οι οδηγίες της είναι σαφέστατες. Αυτό θέλει. Να σας στείλω αντίγραφο της επιστολής της;»

«Μα, Άρκι, την εγκατέλειψες.»

«Όχι. Αν κάποιος έχει εγκαταλειφθεί...»

«Σε παρακαλώ, πες μου ότι δεν υπονοείς, Άρκι, ότι εσύ είσαι ο αδικημένος εδώ.»

«Δεν μπορείς να την αφήσεις εκεί.»

«Και τι ακριβώς έχετε υπόψη;» είχε ρωτήσει. «Να τη φέρω σπίτι;»

«Ναι, για όνομα του Θεού. Ναι.»

Όλοι έδειχναν να εκπλήσσονται με τη διστακτικότητά του.

«Μα δε θέλει.»

«Φυσικά και θέλει. Είσαι τελείως τυφλός αν πιστεύεις στιδήποτε άλλο.»

Είχε ζητήσει συγγνώμη και είχε φύγει, περπάτησε τα είκοσι τετράγωνα εξοργισμένος, συνειδητοποιώντας βέβαια ότι έκλαιγε και ένιωθε ευγνώμων που δεν πήγαινε πουθενά χωρίς το μαντίλι του. Η πικρή γεύση της ανημπόριας παρέμενε στη γλώσσα του. Έβρισε ένα τραχύ σημείο στο χέρι του που μπορεί να ήταν καρκίνος. Σκέφτηκε τις νυχτερινές επιδρομές. Που ξυπνούσε μούσκεμα στις τρεις τα ξημερώματα. Που αναγκαζόταν να αλλάξει τις μουσκεμένες πιτζάμες του και να ξαπλώσει στην άλλη, την άδεια πλευρά του κρεβατιού, όπου το σεντόνι ήταν στεγνό. Αναρωτιόταν μήπως ήταν η καρδιά του. Αν πέθαινε στο διαμέρισμα, μπορεί να περνούσαν μέρες μέχρι να το πάρει είδηση κάποιος. Εκτός από τη Ρίγκμπι, που μάλλον θα καθόταν πάνω στο πτώμα του μέχρι να συνειδητοποιήσει ότι δεν επρόκειτο να σηκωθεί να την ταΐσει. Θα τον έβρισκε η Γιολάντα, η οικονόμος. Η Γιολάντα ήταν χρόνια στη ζωή τους. Απ' όταν παντρεύτηκαν, η Λίντια το θεωρούσε τόσο φυσιολογικό να έχει οικιακή βοηθό όσο και το να έχει γάλα στο ψυγείο. Η Γιολάντα είχε μείνει μέχρι και τη μετακόμιση στην πλατεία Ουάσιγκτον. Στον Λέβιν δεν άρεσε να βρίσκεται σπίτι όταν ερχόταν η Γιολάντα. Η Λίντια μπορούσε να μιλάει περί ανέμων και υδάτων με μαγαζάτορες και δασκάλους και εμπόρους. Ο Λέβιν όχι.

Ο Λέβιν σκεφτόταν ότι, αν πέθαινε, τα δέντρα στην ξύλινη βεράντα, μέσα στις ψηλές επισμαλτωμένες γλάστρες τους, θα πέθαιναν κι εκείνα σχεδόν σίγουρα από την έλλειψη νερού. Σηκώθηκε και έφτιαξε άλλη μια κανάτα καφέ, άνοιξε ένα μπείγκελ κρεμμυδιού και έβαλε το ένα στρογγυλό ψωμάκι στη φρυγανιέρα. Μέσα σε λίγα λεπτά είχε μαυρίσει και κάπνιζε. Στο δεύτερο ήταν έξτρα προσεκτικός και το τσίμπησε με το μαχαίρι όταν αισθάνθηκε ότι ήταν έτοιμο, σηκώνοντάς το και βάζοντάς το ξανά σε λίγο διαφορετική θέση. Γιατί είχε αγοράσει η Λίντια αυτή τη συγκεκριμένη φρυγανιέρα και όχι μία που να μην κατέστρεφε το πρωινό του κάθε μέρα; Πώς ήταν δυνατόν να εφεύρισκαν ντρούνη για να σκοτώσουν έναν άντρα κάπου στο Πακι-

στάν και να μην μπορούν να τελειοποιήσουν τη φρυγανιέρα;

Ο Λέβιν άφησε το πιάτο και το φλιτζάνι του στον νεροχύτη, έπλυνε τα χέρια του και τα σκούπισε προσεκτικά προτού επιστρέψει στο πιάνο. Στο αναλόγιο υπήρχε το σχέδιο μιας Γιαπωνέζας με μακριά μαύρα-μπλε μαλλιά και έντονα πράσινα μάτια. Ήθελε να γράψει κάτι μαγευτικό γι' αυτήν. Ένα φλάουτο θα ήταν καλό, είχε αποφασίσει πριν από λίγες μέρες. Αλλά ό,τι σκεφτόταν του θύμιζε την *Αποστολή*. Ένωθε σαν αρχάριος ξανά που έψαχνε παλιές μελωδίες, δοκίμαζε περάσματα που δε λειτουργούσαν, αρμονίες που τον έβαζαν σε πειρασμό και μετά του διέφευγαν.

Κι έτσι για τις επόμενες ώρες ο Λέβιν απορροφήθηκε από τη διαδικασία, πηγαίνοντας από το Steinway στο σαλόνι, όπου είχαν ξεκινήσει τόσες ιδέες, στο στούντιο στο δυτικό κομμάτι του διαμερίσματος με το συνθεσάιζερ Kurzweil, τα ηχεία Bose και τα δύο iMac που του επέτρεπαν να έχει κάθε παραλλαγή οργάνου στα δάχτυλά του. Πήρε το σχέδιο με μελάνι μαζί του και το έβαλε στον πίνακα από φελλό όπου ήταν καρφιτσωμένες σεκάνες από το σενάριο στο ίδιο χαρακτηριστικό στιλ. Υπήρχαν κι άλλα σχέδια που απεικόνιζαν την ίδια Γιαπωνέζα. Στο ένα ήταν σκυμμένη πάνω από μια λιμνούλα με νερό, το φόρεμά της πράσινο και λαμπερό σαν λέπια ψαριού. Σε ένα άλλο άπλωνε το χέρι της να αγγίξει τη μύτη μιας πελώριας λευκής αρκούδας. Και σε ένα άλλο περπατούσε με ένα παιδί σε ένα χιονισμένο μονοπάτι όπου το μόνο χρώμα ήταν από κάτι κόκκινα φύλλα.

Ο Λέβιν πέρασε από φλάουτο σε βιολί στο συνθεσάιζερ, ακούγοντας τα ίδια περάσματα από ντο σε φα σε λα ελάσσονα. Αλλά το βιολί δεν ήταν σωστό. Ήταν πολύ πολιτισμένο για δάση και ποτάμια. Πρότεινα τη βιόλα, αλλά απέρριψε την ιδέα ως πολύ μελαγχολική. Όμως μελαγχολία δεν αναζητούσε;

Τον είχα ενθαρρύνει να αναλάβει το σάουντρακ επειδή η μοναξιά μπορεί να είναι μια μορφή ικανοποίησης όταν ζεις σε παραμύθια, αλλά όχι όταν είσαι ένας καλλιτέχνης στη Νέα Υόρκη

ο οποίος πιστεύει ότι τα καλύτερά του χρόνια είναι μπροστά του. Οι καλλιτέχνες είναι πεισματάρηδες. Πρέπει να είναι. Ακόμα κι όταν δε βγαίνει τίποτα, ο μόνος τρόπος είναι να συνεχίζεις να δουλεύεις.

Έστρεψα την προσοχή του Λέβιν στη μέρα έξω. Πήγε στο παράθυρο και είδε το φως του ήλιου να λάμπει στο σιντριβάνι της πλατείας Ουάσινγκτον. Μοβ τουλίπες άνθιζαν στα πεζοδρόμια. Κοίταξε ξανά το ηχητικό αρχείο στην οθόνη του. Του θύμισα το προηγούμενο βράδυ, προτού τον στριμώξουν στο τραπέζι οι τρεις γυναίκες. Καθόταν με τον παλιό του μέντορα, τον Έλιοτ, που του είχε πει για την έκθεση του Τιμ Μπάρτον στο MoMA. Δε με ενδιέφερε να δει τον Μπάρτον, αλλά ήταν ένας τρόπος να τον κάνω να πάει εκεί. Παρόλο που δεν άκουγε τις μουσικές μου προτάσεις, ήταν πρόθυμος να διακόψει.

«Θα πρέπει να περιμένεις», είπε στη Γιαπωνέζα, αλλά καλύτερα μπορεί να μιλούσε και σε μένα. Στο υπνοδωμάτιό του διάλεξε ένα αγαπημένο μπλε σακάκι Ben Sherman και τα γκριζα αθλητικά Timberland.

Πήρε το τρένο της γραμμής E και κατέβηκε στην Πέμπτη Λεωφόρο, πέρασε τον δρόμο και μπήκε στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης. Με τη συνδρομή που του αγόραζε η Λίντια κάθε χρόνο, προσπέρασε τη μεγάλη ουρά για τα εισιτήρια. Ο στενός διάδρομος προς την έκθεση του Μπάρτον ήταν φίσκα. Αμέσως ένιωσε να περιβάλλεται από τη ζεστασιά των κορμιών, τις φλυαρίες. Μέσα σε λίγα λεπτά οι πίνακες που απεικόνιζαν μπλε γυναίκες με ράμματα, τα ορθάνοιχτα πανικόβλητα μάτια τους και η κενότητα των μακριών άκρων τους, ανάμεικτα με την οσμή και την εγγύτητα των ζεστών σωμάτων, άρχισαν να του προκαλούν ναυτία. Σταμάτησε, έγειρε στον τοίχο και πήρε ανάσα.

Είχε σκοπό εκείνη τη στιγμή να πάει κάτω και να καθίσει στον κήπο με τα γλυπτά για να απολαύσει τη λιακάδα. Έπειτα τον τράβηξε το σούσουρο στο αίθριο.

Στο αίθριο του MoMA οι επισκέπτες παρατηρούσαν μια γυναίκα με μακρύ κόκκινο φόρεμα που καθόταν σε ένα τραπέζι. Ήταν ένα ανοιχτόχρωμο ξύλινο τραπέζι με ανοιχτόχρωμες ξύλινες καρέκλες, σαν να 'ταν αγορασμένο από το IKEA. Απέναντι από τη γυναίκα με το κόκκινο φόρεμα καθόταν μια νεότερη γυναίκα με ένα ελαφρύ μπεζ παλτό. Οι δύο γυναίκες κοιτάζονταν στα μάτια.

Ο Λέβιν πρόσεξε τη λευκή ταινία στο δάπεδο η οποία οριοθετούσε ένα τετράγωνο. Το πλήθος βρισκόταν στην περιμέτρο. Κάποιοι στέκονταν, άλλοι κάθονταν οκλαδόν, αλλά όλοι παρατηρούσαν τις δύο γυναίκες στο κέντρο του τετραγώνου.

Ένα κοριτσάκι ρώτησε: «Μαμά, πλαστική είναι η κυρία;»

«Φυσικά και όχι», απάντησε η μητέρα ψιθυρίζοντας.

«Τότε τι είναι;» ρώτησε το κοριτσάκι. «Μαμά; Μαμά;»

Η μητέρα δεν είχε απάντηση· και δεν πήρε το βλέμμα από το θέαμα μπροστά της.

Ο Λέβιν καταλάβαινε τι εννοούσε το παιδί. Η γυναίκα με το κόκκινο φόρεμα ήταν σαν πλαστική. Το δέρμα της έδειχνε αλαβάστρινο στο φως των προβολέων.

Ξαφνικά, χωρίς προειδοποίηση, η νεαρή γυναίκα σηκώθηκε από το τραπέζι και έφυγε. Η γυναίκα με το μακρύ κόκκινο φόρεμα έκλεισε τα μάτια της και έσκυψε το κεφάλι, όμως παρέμεινε καθισμένη. Λίγα λεπτά μετά ένας άντρας κάθισε στην άδεια καρέκλα. Η γυναίκα σήκωσε το κεφάλι της και άνοιξε τα μάτια για να τον κοιτάξει καταπρόσωπο.

Το πρόσωπο του άντρα ήταν ρυτιδωμένο, είχε ατημέλητα γκριζα μαλλιά και κοντή γαμψή μύτη. Φαινόταν μικροκαμωμένος μπροστά στη γυναίκα. Οι δυο τους κοιτάζονταν στα μάτια. Επίμονα, σκέφτηκε ο Λέβιν. Η γυναίκα δε χαμογελούσε. Σχεδόν δεν ανοιγόκλεινε τα βλέφαρά της. Ήταν τελείως ακίνητη.

Ο άντρας άλλαξε θέση στα πόδια του και τα χέρια του συσπάστηκαν. Αλλά το κεφάλι και τα μάτια του ήταν ακίνητα καθώς κοίταζε τη γυναίκα. Κάθισε εκεί περίπου είκοσι λεπτά. Ο Λέβιν συνειδητοποίησε ότι είχε απορροφηθεί από το θέαμα, δεν ήθελε να φύγει. Όταν ο άντρας τελικά σηκώθηκε από την καρέκλα, ο Λέβιν τον είδε να πηγαίνει στο πίσω μέρος του αίθριου και να ακουμπάει το μέτωπό του στον τοίχο. Ο Λέβιν ήθελε να ρωτήσει τον άντρα τι είχε συμβεί όσο καθόταν. Πώς είχε νιώσει; Αλλά συνειδητοποίησε πως, αν το έκανε, θα ήταν σαν να ρωτούσε έναν άγνωστο για ποιο πράγμα προσευχόταν.

Εκείνη την ώρα είχε ήδη καθίσει μια άλλη γυναίκα – μεσόκοπη, με φαρδύ πρόσωπο και γυαλιά με σκελετό από ταρταρούγα. Ο Λέβιν πλησίασε προς τα μαύρα γράμματα στον τοίχο που έλεγαν: *Η καλλιτέχνης είναι εδώ – Μαρίνα Αμπράμοβιτς*. Το κείμενο από κάτω δε φαινόταν λόγω του πλήθους που μπαινόβγαινε στην αίθουσα.

Ένας επαγγελματίας φωτογράφος κατέγραφε όσους κάθονταν και σηκώνονταν από το τραπέζι με έναν μακρύ φακό στηριγμένο σε ένα τρίποδο. Ο Λέβιν τον χαιρέτησε με ένα νεύμα και ο νεαρός χαμογέλασε φευγαλέα. Φορούσε μαύρο παντελόνι και μαύρο ζιβάγκο, ενώ στο τέλειο σαγόνι του είχε γένια τριών ημερών. Όταν ζούσες στο Βίλατζ, σ' το συγχωρούσαν αν πίστευες ότι τα έντονα ζυγωματικά και τα σμιλεμένα κορμιά κυριαρχούσαν στον κόσμο.

Η μεσόκοπη γυναίκα που καθόταν αντίκρυ από το άτομο που ο Λέβιν υπέθετε ότι ήταν η Μαρίνα Αμπράμοβιτς δεν είχε υπάρξει ποτέ όμορφη. Έφυγε μόλις έπειτα από μερικά λεπτά, κι έτσι το πλήθος βρήκε την ευκαιρία να σκορπίσει. Ο Λέβιν άκουγε σχόλια καθώς πήγαιναν προς τις σκάλες.

«Αυτό γίνεται μόνο; Απλώς κάθεται;»
«Θέλεις να δούμε τον Πικάσο;»
«Λες να βρούμε κάνα τραπέζι; Με έχουν πεθάνει τα πόδια μου». «Θέλεις όντως να προσπαθήσουμε να πάμε στον Κόσμο των M&Ms σήμερα;»
«Είδες την έκθεση του Τιμ Μπάρτον; Χαμός γίνεται». «Υπάρχει τουαλέτα σ' αυτόν τον όροφο;»
«Τι ώρα ότι θα ερχόταν, υποτίθεται;»

Ο Λέβιν επέστρεψε στο πλάι του τετραγώνου, απ' όπου μπορούσε να δει και τα δύο άτομα προφίλ ταυτόχρονα. Κάθισε στο πάτωμα. Ένας νεαρός καθόταν απέναντι από τη γυναίκα. Ήταν εντυπωσιακά όμορφος, με φωτεινά μάτια, φαρδύ στόμα και μπουκλες ως τους ώμους, το πρόσωπο ενός αγγέλου που είχε σταλεί για να επισκεφτεί ετοιμοθάνατα παιδιά. Ο Λέβιν είχε περιέργεια να δει αν η γυναίκα θα αντιδρούσε σε αυτή την αισθητική, όμως δεν το έκανε, απ' όσο μπορούσε να δει. Διατήρησε ακριβώς το ίδιο βλέμμα με το οποίο κοίταζε όλους τους άλλους. Κοίταζε ήρεμα και διαπεραστικά. Το σώμα της δε σάλευε. Καθόταν ευθυτενής, με τα χέρια στην αγκαλιά της. Πού και πού ανοιγόκλεινε τα βλέφαρα, αλλά τίποτε άλλο.

Ακούστηκε ένα σούσουρο στο αίθριο. Έγινε φανερό ότι ο νεαρός έκλαιγε. Δεν ήταν θεατρική κίνηση. Δάκρυα έτρεχαν στο πρόσωπό του ενώ με τα λαμπερά αγγελικά μάτια του εξακολούθουσε να κοιτάζει τη γυναίκα. Ύστερα από λίγο η γυναίκα άρχισε να κλαίει με τον ίδιο σιωπηλό, παθητικό τρόπο. Το κλάμα συνεχίστηκε σαν να μπορούσαν και οι δύο να δουν ότι έπρεπε να δεχτούν ότι θα έχαναν κάτι. Ο Λέβιν κοίταξε ολόγυρα και συνειδητοποίησε ότι το αίθριο είχε γεμίσει ξανά αθόρυβα και όλοι κοίταζαν αυτούς τους δύο ανθρώπους.

Ο Λέβιν σκέφτηκε ότι θα έπρεπε να υπάρχει μουσική. Η γυναίκα με τα κόκκινα περιβαλλόταν από το πλήθος και ήταν μόνη. Ήταν απίστευτα δημόσιο και έντονα προσωπικό. Μια γυναίκα δίπλα στον Λέβιν έβγαλε το μαντίλι της, σκούπισε τα μάτια

της και φύσηξε τη μύτη. Καθώς τα βλέμματά τους διασταυρώθηκαν, χαμογέλασε αμήχανα. Ανάμεσα στα πρόσωπα που παρακολουθούσαν την περφόρμανς, ο Λέβιν είδε ότι πολλά μάτια ήταν δακρυσμένα.

Πέρασε ώρα και ο άντρας στο τραπέζι είχε σταματήσει να κλαίει. Ήταν σκυμμένος προς το μέρος της γυναίκας. Τα πάντα ανάμεσα στον άντρα και στη γυναίκα έγιναν μικροσκοπικά. Ο Λέβιν ένιωθε ότι κάτι έβγαινε και ανυψωνόταν από τον άντρα και έφευγε μακριά. Δεν ήξερε αν ήταν καλό ή κακό, ωστόσο ξεδιπλωνόταν. Η γυναίκα έμοιαζε να γίνεται τεράστια, σαν να απλωνόταν και να άγγιζε τους τοίχους και να ορθωνόταν ψηλότερα από τους έξι ορόφους του αίθριου. Ο Λέβιν έκλεισε τα μάτια και πήρε ανάσα. Η καρδιά του χτυπούσε γρήγορα. Όταν τα άνοιξε ξανά, ήταν πάλι μια γυναίκα με κόκκινο φόρεμα, στο σωστό μέγεθος, όχι πια νέα, αλλά όλο ενέργεια και κομπότση. Είχε κάτι γοητευτικό, σαν γυαλισμένο ξύλο ή σαν φως που έπεφτε σε παλιό μετάξι.

Πέρασε το μεσημέρι. Ο Λέβιν δεν ήθελε να φύγει. Ο άντρας στην καρέκλα έμεινε κι εκείνος, το βλέμμα ανάμεσα σε εκείνον και στη γυναίκα ακλόνητο. Κόσμος μπαινόβγαινε, φωνές δυναμώναν και χαμήλωναν. Στις 5:15 μ.μ. μια ανακοίνωση από το μεγάφωνο τους ενημέρωνε ότι η γκαλερί θα έκλεινε σε δεκαπέντε λεπτά. Ο Λέβιν τινάχτηκε. Ο κόσμος απομακρύνθηκε από τους τοίχους και κοίταξε ολόγυρα. Άντρες και γυναίκες σηκώθηκαν από το πάτωμα, τεντώνοντας γόνατα, γοφούς και γάμπες. Μαζεύοντας τα πράγματά τους, χαμογελούσαν ο ένας στον άλλον, ύψωναν τα φρύδια κοιτάζοντας με αμοιβαία περιέργεια. Άλλοι κουνούσαν το κεφάλι σχεδόν ανεπαίσθητα, σαν να είχαν ξεχάσει πού βρίσκονταν και πόσο αργά ήταν. Σύντομα υπήρχαν μόνο λίγοι περιέργοι που ήθελαν να δουν την τελευταία στιγμή.

Ο άντρας και η γυναίκα παρέμειναν ακίνητοι στο κέντρο της αίθουσας, κοιτάζοντας ακόμα ο ένας τον άλλον μες στα μάτια. Στις 5:25 ένας υπάλληλος του MoMA διέσχισε το τετράγωνο και

μίλησε χαμηλόφωνα στον άντρα. Αυτός έσκυψε το κεφάλι και σηκώθηκε. Κάποιοι χειροκρότησαν.

«Η γκαλερί κλείνει», είπε ένας άλλος υπάλληλος. «Παρακαλούμε να αποχωρήσετε».

Ο Λέβιν σηκώθηκε και τεντώθηκε. Τα γόνατά του πονούσαν, και το μούδιασμα έγινε πόνος καθώς πήγαινε προς τις σκάλες. Η γυναίκα ήταν μόνη στο τραπέζι, με το κεφάλι σκυμμένο. Μόνο ο φωτογράφος έμεινε. Ο Λέβιν αναζήτησε τον άντρα με τα αγγελικά μάτια στο λόμπι που άδειαζε, όμως είχε εξαφανιστεί.

Βγαίνοντας στη Δυτική 53η Οδό, άκουσε μια γυναίκα να σχολιάζει στη φίλη της: «Πρέπει να πεθαίνει να πάει τουαλέτα».

«Ποια μέρα είναι αυτή;» ρώτησε η φίλη.

«Η εικοστή τρίτη, νομίζω», απάντησε η γυναίκα. «Έχει πολύ δρόμο μπροστά της».

«Μάλλον θα έχει από εκείνα τα σωληνάκια», είπε η φίλη. «Ξέρεις, και ένα σακουλάκι. Δηλαδή ποιος θα μπορούσε να κρατηθεί όλη μέρα;»

«Εννοείς καθετήρα;» ρώτησε η πρώτη γυναίκα.

Εξαφανίστηκαν στην είσοδο του μετρό. Ο Λέβιν πήγε ανατολικά προς την Πέμπτη Λεωφόρο. Προχώρησε χωρίς να ακούει τίποτα άλλο εκτός από τους ψιθύρους του πλήθους στην γκαλερί και τη σιωπή ανάμεσα στον άντρα και στη γυναίκα. Ένα όμποε, σκέφτηκε. Ένα όμποε που έπαιζε κόντρα σε μια βιόλα.

Όταν έφτασε στο σπίτι, ευχήθηκε να ήταν εκεί η Λίντια. Ήθελε να της πει για τη γυναίκα με το κόκκινο φόρεμα, για το πλήθος και τη διαδρομή ως το σπίτι. Αλλά στο διαμέρισμα επικρατούσε σιωπή. Κάθισε στο Steinway και, με τα δάχτυλά του να πηγαινούν πέρα-δώθε στο κλαβιέ, έβγαλε τη μελωδία που είχε σκεφτεί φευγαλέα. Έπαιξε καθώς η πόλη σκοτείνιασε και τα φώτα νέον σκέπασαν τον ουρανό.

Τον παρατηρούσα. Δεν υπάρχει τίποτα πιο όμορφο από το

να βλέπεις έναν καλλιτέχνη επί το έργον. Είναι σαν καταρράκτες μες στη λιακάδα.

Τα νυχτερινά πλήθη πηγαινοέρχονταν από κάτω, στην πλατεία Ουάσινγκτον. Οι ώμοι και τα χέρια του Λέβιν κουράστηκαν. Στο τέλος, σε μια πράξη απόλυτης τρυφερότητας, άφησε το χέρι του να χαϊδέψει τη μαύρα γυαλάδα του Steinway προτού κλείσει το καπάκι.

Στο κρεβάτι γύρισε απ' τα δεξιά και φανταζόταν ότι από στιγμή σε στιγμή η Λίντια θα ξάπλωνε δίπλα του και θα τον αγκάλιαζε· και ότι το σκοτάδι θα τους οδηγούσε στον ύπνο.

Τον άφησα εκεί και γύρισα στο MoMA. Στάθηκα στο αίθριο και σκέφτηκα τις δύο άδειες καρέκλες και το απλό τραπέζι. Κάθε ώρα της μέρας ένας καλλιτέχνης πέφτει στη γη κι εμείς πέφτουμε δίπλα του. Έπεσα πριν από πολύ καιρό δίπλα στον Άρ-κι Λέβιν. Αλλά πριν απ' αυτό έπεσα δίπλα στη Μαρίνα Αμπράμοβιτς.

Παρακολουθούσε τις τελευταίες ώρες της περφόρμανς Η καλλιτέχνις είναι εδώ να περνούν, τον έναν επισκέπτη μετά τον άλλον να κοιτάζουν τη γυναίκα απέναντί τους. Η Τζέιν ένιωθε ότι είχε δει ένα πράγμα ανεξήγητης ομορφιάς στους ανθρώπους που τους τραβούσε αυτή η τέχνη, και είχε βρει την αντανάκλαση ενός μεγάλου μυστηρίου. Τι είμαστε; Πώς θα 'πρεπε να ζούμε;

Κι αν ήταν όνειρο, τότε ο Άρκι ήθελε να ξέρει πώς θα τελείωνε. Ίσως θα τελείωνε αν πήγαινε να δει τη Λίντια. Αλλά ήταν το μόνο που δεν επιτρεπόταν να κάνει.

Ο Άρκι Λέβιν είναι ένας συνθέτης που ζει στη Νέα Υόρκη. Βρίσκεται σε διάσταση με τη γυναίκα του, αλλά κρατάει μια υπόσχεση που της έχει δώσει, όσο κι αν τον συνθλίβει το βάρος της. Την πρώτη μέρα της άνοιξης του 2010 ο δρόμος του τον φέρνει στο MoMA και βλέπει τη Μαρίνα Αμπράμοβιτς να εκτελεί το *Η καλλιτέχνις είναι εδώ*. Για τις επόμενες εβδομάδες πέντε μέρες, όσο κρατάει η περφόρμανς, ο Άρκι νιώθει κάτι να τον τραβάει στο MoMA, όπως και ένα σωρό άλλους ανθρώπους, που πηγαίνουν να τη δουν ξανά και ξανά, μαγνητισμένοι. Και μέσα από το θέαμα που ξεδιπλώνεται μπροστά του αρχίζει σιγά σιγά να συνειδητοποιεί τι μπορεί να του λείπει από τη ζωή του και τι πρέπει να κάνει.

Εμπνευσμένο από τη θρυλική περφόρμανς της Μαρίνα Αμπράμοβιτς, αυτό το εκπληκτικό μυθιστόρημα θέτει εξαιρετικής σημασίας ερωτήματα για τη φύση της τέχνης, τη ζωή και τον έρωτα – και βρίσκει τον τρόπο να δώσει απαντήσεις.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΣ: 20193

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ